

A likvidálandó söpredék

Nyílt levél José Samarango Nobel-díjas írónak Portugáliába

a Nobel díjért is Kertész Imreért
 LOVAS ISTVÁN

Tisztelt Saramago Úr!

Először is hadd gratuláljak jól megkésve még 1998-ban kapott irodalmi Nobel-díjához. Nagyon szeretem a könyveit. Különösen az 1991-ben megjelent *Evangelho segundo Jesus Cristót* (az *Evangélium Jézus Krisztus szerint*), amelyben Isten és ördög a gonoszról vitázik. Micsoda botrányt kavart a regénye! A lisszaboni kultuszminisztérium visszavonta az ön jelölését az európai irodalmi díjra! A dafke irodalmi világ erre azzal vágott vissza, hogy megkezdték könyve idegen nyelvű kiadásait. Ön pedig olyan mérges lett, hogy Portugáliából átköltözött Lanzarote-ra. Már ott írta *Ensaio sobre a Cegueira* (Vakság) címen megjelent könyvét, amely azzal a társadalommal való leszámolással tűnik, amelyben – mit szépítsük a dolgot? – többé már nem hiszünk. Amely társadalomban – megmagyarázhatatlanul – mindenkit vakság sújt. És ez az általános világtalanság teljes társadalmi káoszt idéz elő. A világ kitépődik eresztékeiből és apokaliptikus jelenetek közepete egy poros fészékké zsugorodik. Megdöbbenő, ahogyan leírja azt, amit az emberek a világon egyre inkább éreznek – nem kevésbé mi itt, Magyarországon. Még jó, hogy a legvégsőig kitart egy igazságos és szolidaris társadalom utópiája mellett. Könyveit egyébként annak ellenére szeretem, hogy ön kommunista és ateista. Am az nem csoda, hogy a Vatikán megkérdőjelezte irodalmi képességeit és hozzátette, mint olvashattuk hivatalos lapjában, az *Osservatore Romanóban*, hogy a díjat önnek adományozó svéd akadémia politikai döntést hozott. Hazájában pedig sokan feltették a kérdést, miért önnek és miért nem honfitársának, *António Lobo Antunesnek* ítéltek oda a nagy díjat? Sőt a díjat megítélő Nobel-bizottság egyik tagja, *Knutt Ahnlunds* ki is lépett belőle tiltakozásul, amiért a társai önnél kötöttek ki.

Mindezt azért idézem fel, mert Magyarországon a Nobel-díj megítéléséről egy idő óta tabu írni Magyarország egyik felének. A másik fele pedig nem ír kritikusan, ahogyan az viszont Portugáliában és máshol természetes. Magyarország azon feléről van szó, amelyiknek egy része nem örül felhőtlenül a svéd bizottság tavalyi döntésének és amelyiknek egy kis része valósággal ellenséges a döntéssel szemben. Hasonlóan érez ahhoz, mint ahogyan a Vatikán és

még oly sokan mások is éreztek Portugáliában annak idején és azután, hogy önt tüntették ki.

Hogy egy kicsit tájékozottabb legyen a mi helyzetünkről általában, mielőtt a tárgyra térek: nálunk vannak állandó és mozgó tabuk. Az előző kategóriát nem kell magyarázni, az utóbbi azonban némi magyarázatra szorul. Mozgó tabu mindaz a terület, amelyet egy balliberális ember személyesít meg. Mondjuk a köztársasági elnöki stálum. Amely szent és sérthetetlen tabu volt mindaddig, ameddig azt egy tisztázatlan múltú, ön által nyilván nem ismert volt drámaíró és volt fordító, *Göncz Árpád* töltötte be. Amióta a tisztség egy polgári jogtudósé, a tisztség és maga az elnök személye minden korlát nélkül támadható.

Most, hogy az irodalmi Nobel-díjat *Kertész Imre* kapta, a Nobel-díj odaítélése és a Nobel-díjasok bírálata is tabu témává vált. Akár egy szektában a szektavezér.

A levelemben én is ehhez a balliberális módszertanhoz fogom tartani magam az ön esetében, vagyis én önt és nézeteit, engedelmeskedve az itteni balliberálisok tilalomfájának, nem fogom bírálni, és azokat százszázalékosan elfogadom. Mint a szektások teszik. Vagy mint a sztálinista, vagy a náci kor embere tette. Százszázalékosan engedelmeskedem.

Levelem metodológiájának másik sarkalatos pontja a tudatlanság imádatával jellemezhető eljárás. Ez azt jelenti, hogy *Kertészről* könyvei elolvasása nélkül írok. A tudatlanság barbár és ostoba imádatának parancsát is az itteni balliberálisoktól tanultam. Ez nálunk társadalomtudományi vizsgálati módszer. Nem hiszi? Először én sem akartam. De itt működik. A módszer lényege: balliberális szociológusok, történészek, sőt újságírók már tizenkét éve, a rendszerváltás hajnalától kezdve fennen hirdetik, hogy ők nem olvasnak jobboldali lapokat és írásokat. Azokat, amelyeket ádázul bírálnak. Éjjel-nappal. Én tehát e tudományos szélhámosság nálunk kutatási eszközként kanonizált módszerét követem, amikor *Kertészről* fogok írni önnek. Remélem, értékeli.

Hogy miért írok *Kertészről*? Azért, mert a tudatlanság előbb említett barbár és ostoba imádatának áldozó balliberális értelmiségiek csoportja, pontosabban annak egyik tagja, a közszolgálati Magyar Televízió nyilvánossága előtt „söpredéknek” nevezte kollégáimat, barátaimat és az országnak azt a részét, amelyik kritikus tekintetet mer vet-

ni *Kertész* írásaira és kapott díjára.

Nem fogja elhinni, de *Kertész Imre* Nobel-díjazása pillanatától kezdve Magyarországon és külföldön lábra kelt egy sajátos háziipar („cottage industry”), amelynek dolgozói nemhogy örülnének *Kertész Imre* Nobel-díjának, hanem kizárólag vagy elsősorban azzal foglalkoznak, hogy ki mennyire örül annak és kárhoztatják azt, aki nem örül eléggé vagy egyáltalában nem örül a díjnak. Netán hidegen hagyja.

De mielőtt tovább gombolyítanám mondanóm fonálát, visszatérek önhöz.

Ahhoz az íróhoz, aki sok-sok Nobel-díjas társával az Írók Nemzetközi Parlamentjének küldöttségeként tavaly március végén látogatást tett Ramallahban, az izraeliek által megszállva tartott palesztin városban. Kíséretében ott volt az amerikai *Russel Banks*, a nigériai *Wole Soyinka*, a dél-afrikai *Breyten Breytenbach*, a kínai *Bei Dao*, a spanyol *Juan Goytisolo*, az olasz *Vincenzo Consolo*, no meg *Christian Salmon*, parlamentjük ügyvezető igazgatója. Ön a látogatáskor a nemzetközi sajtónak kijelentette: amit Ramallahban tapasztalt, az Auschwitzot juttatja eszébe. A parlament pedig testületileg adott ki egy nyilatkozatot, amelyben békét követel Palesztinának, ahol „a falvak bejáratát körbefalazták, a polgári lakosság mozgását megbénították, gettókat és rezervátumokat hoztak létre, és ahol az állandóságot a harcokcsis járőrök és helikopterek jelentik”. Amelyeken elhelyezett Dávid-csillagra *Kertész* oly büszkén tekint, mint nyilatkozta.

Mivel én önt a fentebb már körvonalazott módszertani okokból nem bírálhatom, hiszen nálunk egy irodalmi Nobel-díjas szava tabunak minősül és így támadhatatlan, ráadásul másokat idézve emlékeztetem arra az óriási felháborodásra, melyet szavai és a parlamentni nyilatkozata keltettek. A Simon Wiesenthal Központ nyilatkozata szerint „abszurd hasonlatot használt, amely világosan mutatja, hogy egy író rendkívüli irodalmi képessége nem garantálja a történelmi ismeretek meglétét”. De ön ahelyett, hogy helyesbítette volna az Auschwitz-párhuzamot, válaszában kijelentette: „a kettő között az egyetlen különbség, hogy a palesztinok esetében nem beszélhetünk gázkamrákról, mint Auschwitzban”. Majd hozzátette: „egy írónak az a feladata, hogy az igazságtalanságokat elítélje, olyan hatásos hasonlatokat használva, amelyek az olvasó figyelmét felkeltik”. Ugyanakkor válaszolt az izraeli külügyminisztérium önt bíráló nyilatkozatára, mely szerint ön „olcsó palesztin propagandának” terjesztésében bűnös. Mire ön ezt vágta oda: „előnyben részesítem az olcsó palesztin propagandát a drága izraeli propagandával szemben”.

De mivel ön Nobel-díjas, a magyarországi balliberálisok által az irodalmi Nobel-díjasok tekintetében nemrégiben életbe lép-

tett szabályok szerint önnök teljesen igaz van. Ön minden bírálaton felül áll.

Én természetesen Kertészt sem akarom bírálni, de igyekszem összefoglalni azoknak az érveit, akiket nálunk a balliberálisok ki akarnak pusztítani, először dehumanizálva, sөpredéknek nevezve őket – mint ahogyan az ön által meglátogatott palesztinokat nevezik felelős izraeli politikusok „férgenek” és „tetveknek”, valamint befőttes üvegbe zárt „csótányoknak” –, nálunk a sөpredék megjelölés a likvidálás verbális előszobája. Eörsi István író nyilatkozta jó hét évvel ezelőtt a ZDF német tévéállomásnak: „A kommunisták legnagyobb bűne, illetve azon embereké, akik magukat kommunistáknak nevezték, hogy ha nem is tesztileg, de szellemileg nem tudták kipusztítani ezt a sөpredéket”. Eörsi azokat nevezte sөpredéknek, akiket Heller Ágnes nevezett most annak a magyar közszolgáltatón.

Visszont a „sөpredéknek” érdemes idéznem az érveit, hogy megmaradjanak, mielőtt kipusztítják őket. Az eliminálásra ítétek a következőképpen érvelnek. És amikor többes számban beszélnek, azt jelenti, érveiket sűrítve, egybegyúrva adom vissza.

A „sөpredék” azt vallja: ha a magyarországi balliberálisok 1988 óta a New York Times című liberális lap minden írását hangos örömmel és helyesléssel fogadták, a benne megjelent számos baromság ellenére is (mint például, hogy a Fidesz vezette koalíciónak része volt a MIÉP), akkor a „sөpredéknek” ezúttal joga van hitelt adni a New York Timesnak, hiszen lehet-e illetve kevesebb valaki Kertész-ügyben éppen a New York-i lapnál? És ez a New York-i lap írta (nálunk erről a balliberális olvasók nem értesülhettek, ugyanis azt korábban a New York Times nagy barátai, vagyis a balliberális lapok, sőt maga a Magyar Távirati Iroda is elhallgatta), hogy Kertész Nobel-díja politikai döntés: válasz az Európában növekvő antiszemizmusra.

Márpedig e „sөpredék” szerint a Nobel-bizottság jobban tette volna, ha nem politikai döntést hoz, hanem az irodalmi kvalitások alapján dönt. Amelyeknek ön sokkal nagyobb birtokosa Kertésznél – e „sөpredék” szerint is.

Azután itt van a balliberális likvidátorok egy másik állítása: hogy ezt a díjat egy magyar író és rajta keresztül a magyar irodalom is kapta. Márpedig Kertész, idézi a „sөpredék” Kertész korábbi kijelentéseit, kifejezetten ragaszkodott hozzá, hogy őt ne nézzék magyarnak, csupán egy olyan embernek, aki véletlenül ír magyar nyelven. A magyar nyelv számára pusztán véletlenszerű, földrajzi okokból talált nyelv, és a kommunikációjának csak ilyen minőségében eszköze. Kertész nemegyszer kifejtette: számára a magyar az a nyelv, amelyiken megérti gyilkosait”. Ugyanis, mint Tamás Gáspár Miklós a Nobel-díj adományozása után

írt laudációjának címében is állt, Kertész Imre zsidó. Akit kintintetése után Izrael állam elnöke is kintintetett. És aki így nyilatkozott a vezető holland lapnak, az NRC Handelsbladnak 1999. szeptember 17-ikén: „Én nem meggyőződésből lakom itt. Bőröndöm, hogy úgy mondjam, becsomagolva áll”.

Ez a csomagolt bőrönd a Magyarország elhagyására való készenléteket jelentette. Ám ez a bőrönd ma üresen áll. De nem fogja elhinni, hogy hol. Németországban.

A szívemhez oly közelálló „sөpredékünk” azt is „észrevételezi”, hogy Kertész a magyarokat nemcsak mint „magyarokat” utálja és gyilkosainak nevezi, de a magyarok fővárosát, Budapestet is, amelyről így nyilatkozott a liberális svéd Dagens Nyheternek: „Budapest már nem egy szellemi színpad, még abban az értelemben sem, hogy negatív inspirációt nyújtana; egészen egyszerűen nincs szellemi atmoszférája. Budapest egy emlékezet nélküli város: olyan város, amely inkább műveltségi legendákat és hamis nosztalgiát, mint az önmagapróbálás vibráló izalmát és az elszánt tudást idézi meg. (...) a városban végbement legújabb változások bizonyos értelemben már nem az enyémekek, miután azok már nem gazdagítják egzisztenciális tudásomat, nem teszik próbára erkölcsi ellenálló erőmet. Egyszóval ez a város feleslegessé vált számomra”. Még szerencse, hogy ezek után e felesleges főváros felesleges szabad demokráta főpolgármestere öt díszpolgárává tette és e díszpolgárságon immár Jozsif Viszarionovics Dzsugasvillivel, azaz Sztálinnal is osztozkodik. Bizonyára megérti, hogy e sөpredék szerint Kertész jellemét némileg beárnyékolja az, hogy elfogadta egy olyan város díszpolgárságát, amelyik „feleslegessé vált számára”.

De a „sөpredék” még tovább megy. Megkérdőjelezi magának Kertésznek és könyveinek a hitelét. Ez a megkérdőjelezés azután erősödött föl, hogy egy külföldön élő magyar író Kertészt plagizátornak nevezte és pert indít ellene. Ugyanis azt állítja, Kertész egy korábbi, a kommunizmus kemény korszakában nagy sikerrel játszott darabját bizony nem Kertész írta, aki akkor Magyarországon még üres bőrönddel élt, hanem Bán Pál, aki a maga bőröndjét már korábban összecsomagolta és Németországba emigrált. Ebben az ügyben megindult a Bán Pál holokausztkutató által indított per. És erről – mondanom sem kell – a külföld nem tudhat. Arról is alig tudhat majd, hogy mi lesz az ítélet. Képzelmek, mi lenne, ha ramallahí útja után önről állítaná valaki: ön plagizált egy könyvet és a plagizálás áldozata pert indítana azzal, hogy a perdöntő bizonyítékként talonban tartja az eredeti, saját kezével írt kéziratot.

Kertész jellemére további fényt vet az a Magyar Távirati Iroda által szintén elhallgatott újsághír, amely szerint Kertész német-

országi kiadója közleményben kényszerült tiltakozni amiatt, hogy nevezett híres német íróársát, Martin Walsert antiszemita minősítette. A Walsert és Kertészt kiadó Suhrkamp nyilatkozatában Kertészt megszegyenítve közölte, a Walsert ért antiszemizmusvád nyilván Kertész hiányos nyelvtudásával magyarázandó.

A „sөpredék” azután visszatér az NRC Handelsblad-interjújához, amelynek „bőrönd”-fordulatát Kertész tagadni igyekezett. Holott Hollandiában az archiválás nem újdonsült mesterség: a lapok visszakereshetők. Keressük, mondja a „sөpredék”, hiszen az további adalékkal szolgál Kertésznek a magyarok iránti viszonyához. Íme, a bőrönd-történet „beágyazva”:

Valószínűleg sohasem voltak a dolgok rendben Kertész Imre és Magyarország között. Na nem mintha a magyar társadalomnak ettől fájna a feje. Könyvei ott „alvó” létezésben szenvednek, mint ahogyan azt az író saját maga mondja. Nem lép fel Magyarországon, nem tart felolvasást és senkihez sem tartozik. Nem sokkal a kommunizmus bukásá követően kilépett az Írószövetségből, hogy tiltakozzon az akkori alelnök antiszemita megjegyzései miatt. Kertész 1929-ben született magyar zsidóként. Hetven évvel később még mindig másnak érzi magát, aki egyáltalában nem tagja a magyar írók „nemzeti csapatának”. Művem a zsidóüldözés sötét korszakából tör elő... A kommunizmus bukása után még tíz évvel sincs semmilyen szolidaritás a meggyilkolt magyar zsidókkal. Nemrégiben Orbán miniszterelnök egyik legközelebbi munkatársa ismét a „zsidókérdésről” akart beszélni.

Kertész Imre ezután jelenti ki, hogy „Én nem meggyőződésből lakom itt. Bőröndöm, hogy úgy mondjam, becsomagolva áll”.

De aki most Kertésznek a Suhrkamp által kifogásolt németiségében keresne utolsó mentsvárat, íme gyilkosai nyelvén, vagyis magyarul fogalmazott szövege az Élet és Irodalom 2001. december 21-iki számából:

„...mindezek fényében többé semmiféle nemzeti szolidaritást nem tudok kialakítani magamban az úgynevezett »magyarsággal«, azaz nincs magyar identitásom, nem érzek s nem gondolkodom együtt a kétségbeesett magyar ideológiával.”

Kertésznek azonban még más, igen súlyos dolgok is terhelik a lelkét. Ezek egyike, hogy relativizálja a holokausztot. Az áldozatok számát jóval minden eddig ismert adat fölő sρόfolja:

„1944-ben hat hét alatt magyar csendőrök nyolcszáz ezer zsidót deportáltak”.

Mi lesz, Saramago úr, ha jövőre egy másik Kertész ennek is a dupláját hirdeti meg? Mikor érkezünk e tragédia nevetségessé tételének küszöbére?

Kertésztől ez a szám egyébként nem nyelvbottlás. Ugyanis pontosan nyolc- ➤

➤ százazret említ Nobel-díja után az őt meginterjúvó svéd konzervatív lapnak, a Svenska Dagbladetnek is.

És itt már egy rendkívül súlyos ponthoz érkeztünk. Mégpedig Kertész jellemhibáinak olyan halmazatahoz, amely már alapjában kérdőjelezi meg írói hitelét. Valamint ahhoz, hogy – mint Nobel-díjas társa, *Elie Wiesel* és nyomában sokan állítják – a holokauszt racionálisan érthetetlen. Márpedig ha az, akkor nehéz különválasztani a róla szóló igazat a nem igaztól. Megegett ugyanis, hogy a washingtoni Holokauszt Múzeum három könyvet emelt ki a hatalmas termésből és ajánlott azoknak, akik a holokausztot szeretnék megismerni. E három könyv egyike *Anna Frank* naplója, a másik az Erdélyben született, de a magyarokat Kertészhez hasonlóan gyűlölő béke Nobel-díjas, holokauszt-túlélő *Wiesel* visszaemlékezése, a harmadik pedig egy svájci újságíró, *Benjamin Wilkomirski* Auschwitz-memoárja, amely Töredékek – egy gyermek emlékei 1939 és 1948 között címmel jelent meg először 1995-ben Németországban, épp a Suhrkamp kiadónál és fordították le 13 nyelvre. Közöttük az ön anyanyelvére, portugálra is, Saramago úr, *Fragmentos – Memórias de uma infância 1939–1948* címen, és amelynek szerzőjét Lisszabonban úgy ajánlotta portugál kiadója, mint aki „igazi múltját kutatva minden olyan részletet igyekezett papírra vetni, melyre a gyűjtőtáborban töltött gyermekkorából emlékezett”. Nos, mint ön is tudja, Wilkomirskiről kiderült, közönséges szélhámós, és egy percet sem töltött sem az auschwitzi, sem más gyűjtőtáborban. Márpedig ha Wilkomirskiről kiderült, még magát a világ legjobb szakembereit is meg tudta tévesztetni, hogyan tudjuk ellenőrizni a holokauszt-memoárok hitelességét? Főként ha olyan naturalista megemlékezések, mint *Roman Fristeré* – akinek iszonyatos Auschwitz-könyvét e lapban közöltük sorozatban egészen addig, míg az e lapra nehezedő nyomás a befejező rész megjelentetését már nem tette lehetővé –, oly hatalmas támadást váltottak ki más holokauszt-túlélőkből is?

Tudja, mester, Kertész Nobel-díjazása bejelentésének másnapján egy itteni drámaíró, *Spiró György* Kertészt „szellemi atyjának” nevezte. Ő annak idején itt a *Mozgó Világ* című havi folyóirat 1987. áprilisi számában ezt a verset jelentette meg:

„Jönnek a dúlt-keblű
mélymagyarok megint,
fűzapoéták, fűzfarajongók,
jönnek a szarból, csönd van.

...Ó, ha gyilkolni szabadna újra,
csámcsogva, hersegve szívónak a vért –
miért is? Ki tudja, Trianonért? –

...szégyen, szégyen, szégyen,
hogy mindenki kussol, hogy mindenki fél,

és nekünk kell jönnünk,
pár csenevésznek,
hogy bizonyítsuk:
nemcsak a szemetek tudnak magyarul.”

Kertész díjának kihirdetése után a svéd TV2-ben megszólalt *Georg Klein*, Kertész Stockholmban élő rákkutató barátja. Legfontosabb mondanivalója az volt, hogy a díj kapcsán várakozással tekint a hazai jobboldal dühödt reagálása elé.

Én nem akarom, hogy Klein urat túl nagy csalódás érje. És most – akár Oriana Fallaci a néhai Khomeini ajatollahhal készült híres-

hírheft interjújának a végén, amikor letépte magáról a fejére kényszerített csadort, a fekete fejkendőt, én is sutba vágom az eddigi metodológiát és azt mondom, a saját nevemben, e lap olvasóitól és itt, valamint a Közéleten likvidálandó „söpredék” embertársaimtól saját érdekükben és védelmükben elhatárolódva, további rugdosásukat elkerülni akarva, csakis a saját véleményemként: a magam részéről, teljes felelősségem tudatában kijelentem: a hersegve vérszívás azok víziója, akik bizonyítékát adták annak, hogy a szarból jöttek.

Os meus melhores cumprimentos. ■

Fagypapa halloweenkor

Globalista beetetés kulturális „kábitószerekkel”

Közeledve az uniós taggá váláshoz, egyre gyakrabban hangzik el, hogy csak kultúránkat megőrizve szabad az európai népek családjához csatlakozni. A gyakorlat viszont azt mutatja, hogy az utóbbi évtizedekben folyó és folyamatosan terjedő globalizáció éppen sajátos népi kultúránk ellen hat. Ami ijesztő, hogy a bevásárlóközpontok tömve vannak olyan figurákkal, mesekönyvekkel, játékokkal, amelyek információkat közvetítenek, de ezek oly távol állnak a magyar kultúrától, mint Makó Jeruzsálemtól.

HANKÓ ILDIKÓ

Különösen karácsony táján folyik a gyermekek agymosása a régi megszokott, a néplélekben mélyen gyökerező mondák, legendák, szakrális és profán történetek ellen. A folyamat nem most kezdődött, de nem akar véget érni. Maga a karácsony is botránynak számított évtizedeken keresztül, ezért fenőfaünnepé degradálták. Bármilyen hihetetlen, de a televízióban most is elhangzott ez a kifejezés az ünnepek alatt. A gyermekek fejében teljes képzavar uralkodhat, hiszen a Mikulás helyett Téalapó (ki az?) jár, sőt a karácsonyfa körül ez az akarki Téalapó osztogatta a gyermekeknek az ajándékokat. A mi kultúránkban a Mikulás december 6-án jár, Myra püspökének, *Szent Miklósnak* az emlékére. Semmi köze sincs a karácsonyhoz, az északon élő rénszarvashoz és egyéb, mostanság fölvetett idétlenkedő szokásokhoz, egy részeg, borvirágos orrú öregemberhez. Karácsonyfát sem hoz, mert azt a Jézuska küldi az angyalok által. Tehát a két ünnepnek semmi köze sincs egymáshoz, kár volt összekeverni a nem összetartozó jelképeket, hiszen ezzel ősi kultúránkon esik csorbba.

A folyamat nem véletlen, mert a hajdani Nagy Testvér és magyar csatlósainak regnálása idején illet átvenni a szokásokat is: a „Gyedmaróz” (kb. annyi mint „Fagypapa” – a szerk.) a nagy, orosz télben járt, fenőfát szállított és – ha akadt – ajándékot vitt a gyermekeknek. Ezt a képet tukmálják ránk a mai napig. Unokáimnak alig találtam olyan mesekönyvet, amelyikben nem Téalapó, ha-

nem Mikulás szerepel. Nem tudom megérteni, miért nem fordítanak gondot a kiadók arra, hogy elavult, kultúrkörünkből kikoptt, több évtizedes csacskaágokat ne adjanak az olvasók kezébe.

Még mindig a karácsonynál maradva. A közszolgálati adók reklámozva az egyes karácsonyi műsorokat, „vágóhangnak” következetesen a Jingle Bells kezdetű egyébként közismert angolszász dalt tették be. Nem hiszem, hogy a szebbnél szebb magyar karácsonyi dalok között ne találtak volna megfelelőt. Félreértés ne essék, nem az a baj, hogy megismerjük más népek szokásait, dalait, hiszen a Csendes éjt (osztrák) az egész világon éneklék. De a kultúránkat tudják, hogy honnan ered, és mellette a sajátjaikat is megtanulják.

A legnagyobb meglepetés akkor ért, amikor unokáimmal a karácsonyra kapott Mondogató (népi mondókák) című könyvet lapozgattuk. A szép színes rajzok egyikén egy fél dióból készült kétkerekű kocsi látható, benne egy nagy könyv, amelynek fedelén egy Dávid-csillag ékeskedik (milyen könyv lehet ez?), a könyv mellé szúrva pedig egy nyeles ötágú csillag. A mondóka pedig így szól: „Poros úton kocsi zörög, a kerek gyorsan pörög, Sári néni vezeti, aki látja, neveti”. Kérdezem én, milyen üzenetet hordoz a két jelkép? Mi köze a népi mondókához? Vagy egyszerűen a gyakran alkalmazott kondicionálásról van szó? Mit szólna a kormányzat, ha mondjuk az ötágú csillag helyett horogkereszt vagy nyilaskereszt lenne? Ugye, mindjárt per indulna?